चतुर्थोध्यायः

१. ज्योतिष वर्गनिरूपणम्

ज्योतिषशास्त्रस्य भेदत्रयम् वर्तते। यथा - सिद्धान्त - संहिता - होराचेति। त्रयमेव अन्तोन्ताश्रय सन्ति। एकस्य साधनेसति द्वितीयस्य फलम् द्वितीयस्य साधनेसति तृतीयस्य फलं भवति। अतः एव होरा शास्त्रे पूर्ङ्गीस्य भेद द्वयम् अपेक्ष्यते। होरा शास्त्रस्य फलकथने विविध विधानेषु गणितं फलं च अपेश्यते। यथा - यस्य कस्या..पि जन्मः यस्मिन् कस्मिन् समये जातः। ततः जन्मसमये यो काः भवति तत् कालं स्वीकृत्य विविध भावानां निर्माणं वर्गाणां निस्सरणं तत् फलानां च कथनम् यदा भवति तत् फल कथने या पद्धतिः ज्योतिष विद्भिः स्वीक्रियते तदेव नाम वर्गवर्णनं अस्ति।

सम्यक् रूपेण फलकथने विविधवर्गाश्रयि भवेत्। अनेन कारणेन प्राक्वैदिककालतः अद्यावधि सर्वै। ज्योतिर्विद्भिः स्व निर्मित ग्रन्थेषु वर्गविवेचनम् यत्रकुत्रापि अंशतः यत्रकुत्रापि पूर्णतः तथा च पूर्वजन्माश्रितकर्मफलादिकथने एतेषां वर्गाणां आवश्यकता भवतवेव।

ज्ञानभास्करोक्तस्य षड्वर्गस्य विशिष्ठ विवेचनम् तु पञ्चमेध्याये कृतमिति। अत्र हि ज्योतिष शास्त्रे वर्गनिरीपणम् कथं क्रियते भवति च तस्य किं उपादेयत्वम् इत्यादिनात्र विविच्यते।

वृहत्पाराशर होराशास्त्रे..पि अस्य वर्गादिनां निरूपणं समारोहेण कृतमिति।

२. वर्ग वर्णनम् -

पूर्वमहर्षिभिः यदोदितम् वर्ग विषये तदिदमस्ति राशिनां ग्रहाणां च यो भावः तद्भावभेदानामेव वर्ग निरूपणम् कथ्यते -

वर्गात् षोडष यत्प्राह ब्रह्मा लोकपितामहः ।
तदहं सम्प्रवक्ष्यामि मैत्रेय श्रूयतामिति ।।

वृ.पा. ६..२

अनेन ज्ञापते प्रजापति ब्रह्मणा पूर्वमेव वर्गाणां विवेचनम् यत् कृतम् दतेव ज्योतिषशास्त्रे षोडश वर्गः अष्टकवर्गः षड्वर्गश्च रूपेण तदाप्रभृतिः अद्यावदि प्रचलति।

४. षोडश वर्ग निरूपणम्

षोडश वर्ग -

क्षेत्रं होरा च द्रेषकाणस्तुर्यांशः सप्तमांशकः।
नवमांशो दशमांशश्च सूर्यांशः षोडशांशकः।।
विंशांशो वेदवाह्वंशो भांशस्त्रिंशांशकस्ततः।।
रववेदांशो..क्षवेदांशः षष्ट्यंशश्च ततः परम्।।

वृ.पा. - ६/३-४

लग्नम्-होरा-दद्रष्काण-चतुर्थांश-सप्तमांश-नवमांश-दशमांश-द्वादशांश-षोडशामंश-विंशांश-चतुर्विंशांश-सप्तविंशांश-त्रिशांश-एववेदांश-अक्षवेदांश-षष्टयंश इति षोडशवर्गउच्यते।

५. चतुर्थांश -

राशेः चतुर्थ भागः चतुर्थांश कथ्यते। चतुर्थांशस्य स्वामी स्वराशि-चतुर्थराशि-दशम् राशेः स्वामी एव क्रमः वर्तते। उक्तम् पाराशरेण -

स्वर्क्षादि-केन्द्रपतयस्तुर्यांशेशाः क्रियादिषु।
सनकश्च सनन्तश्च कमारश्च सनातनः ।।वृ.पा.६/९।।

चतुर्थांश चक्रात् भाग्यविचारं भवति।

स्वामी	अंश	१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२
सनक	७।३०	१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२
सनन्द	१५।०	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१	२	३
कुमार	२९।३०	७	८	९	१०	११	१२	१	२	३	४	५	६
सनातन	३०।०	१०	११	१२	१	२	३	४	५	६	७	८	९

६. सप्तमांशः -

७. नवमांशः -

८. दशमांशः -

ओजे स्वर्तो दिगंशाः स्युर्युग्मे तन्नवमान्मताः।
पूर्दिदश दिक्पाला इन्द्राग्नियमराक्षसाः।।

वरुणो मारुतश्चैव कुवेरेशानपद्मजाः।
अनन्ताश्च क्रमादोजे समे वा व्युतक्रमेण तु।।

विशिष्ट, महत्फल ज्ञानार्तै च दशमांशस्य आवश्यकता अस्ति। राशेः दशभागात्मको दशमांशः इत्युच्यते। प्रत्येकभागं त्रयअंशात्मको भवति। दशमांश चक्र निर्मणार्थे- विषमराश्यां स्वराशितः समराश्यां नवमराशितः गणना करणीया।

ओजे स्वतो दिगंशाः स्युर्युग्मे तन्नवमान्मताः।

विषम् स्वा.	अंश	मे.	वृ.	मि.	क.	सिं.	क.	तु.	वृ	ध.	म.	कु.	मी.	सम स्वा.
इन्द्र	३	मं. १	श. १०	बु. ३	गु. १२	सू. ५	शु. २	शु. ७	चं. ४	गु. ९	बु. ६	श. ११	मं. ८	अनन्त
अग्नि	६	शु. २	श. ११	चं. ४	मं. १	बु. ६	बु. ३	मं. ८	सू. ५	श. १०	शु. ७	गु. १२	गु. ९	पद्मज
यम	९	बु. ३	गु. १२	सू. ५	शु. २	शु. ७	चं. ४	गु. ९	बु. ६	श. ११	मं. ८	मं. १	श. १०	ईशान
राक्षस	१२	चं. ४	मं. १	बु. ६	बु. ३	मं. ८	सू. ५	श. १०	शु. ७	गु. १२	गु. ९	शु. २	श. ११	कुबेर
वरुण	१५	सू. ५	शु. २	शु. ७	चं. ४	गु. ९	बु. ६	श. ११	मं. ८	मं. १	श. १०	बु. ३	गु. १२	वायु
वायु	१८	बु. ६	बु. ३	मं. ८	सू. ५	श. १०	शु. ७	गु. १२	गु. ९	शु. २	श. ११	चं. ४	मं. १	वरुण
कुबेर	२१	शु. ७	चं. ४	गु. ९	बु. ६	श. ११	मं. ८	मं. १	श. १०	बु. ३	गु. १२	सू. ५	शु. २	राक्षस
ईशान	२४	मं. ८	सू. ५	श. १०	शु. ७	गु. १२	गु. ९	शु. २	श. ११	चं. ४	मं. १	बु. ६	बु. ३	यम
पद्मज	२७	गु. ९	बु. ६	श. ११	मं. ८	मं. १	श. १०	बु. ३	गु. १२	सू. ५	शु. २	शु. ७	चं. ४	अग्नि
अनन्त	३०	श. १०	शु. ७	गु. १२	गु. ९	श. २	श. ११	चं. ४	मं. १	बु. ६	बु. ३	मं. ८	सू. ५	इन्द्र

९. षोडशांशः -

षोडशभागात्मको राशेः षोडशांश कथ्यते। षोडशांशचक्रात् वाहनस्य सुखदःखादि सम्यक् ज्ञानं भवति।

चर-स्थिर-द्विस्वभाव राशेः क्रमशः मेष-सिंह-धनुतः आरभ्य षोडशांशाः ज्ञेया। ब्रह्मा-विष्णु-शिव-सूर्य क्रमशः विषमराशेः अधिपः तथा सूर्य-शिव-विष्णु-ब्रह्मा क्रमशः समराश्याधिपः वर्तते। उक्तम पाराशरेण -अजसिंहाश्वितो ज्ञेया नृपांशाश्चरभादिषु। अज-विष्णु हरः सीर्यो ह्योजे युग्मे प्रतीपक्रम्।।६/१६।।

स्पषटार्थ षोडशांशचक्र -

सं. स्वा.	वि.	मे.	वृ.	मि.	क	सिं.	क.	तु.	वृ.	ध.	म.	कु.	मी.	सम स्वा.	अं.	क.	वि.
१	ब्र.	१	५	९	१	५	९	१	५	९	१	५	९	सू.	१	५२	३०
२	वि.	२	६	१०	२	६	१०	२	६	१०	२	६	१०	ह.	३	४५	०
३	ह.	३	७	११	३	७	११	३	७	११	३	७	११	वि.	५	३७	३०
४	सू.	४	८	१२	४	८	१२	४	८	१२	४	८	१२	ब्र.	७	३०	०
५	ब्र.	५	९	१	५	९	१	५	९	१	५	९	१	सू.	९	२२	३०
६	वि.	६	१०	२	६	१०	२	६	१०	२	६	१०	२	ह.	११	१५	०
७	ह.	७	११	३	७	११	३	७	११	३	७	११	३	वि.	१३	७	३०
८	सू.	८	१२	४	८	१२	४	८	१२	४	८	१२	४	बु.	१५	०	०
९	बु.	९	१	५	९	१	५	९	१	५	९	१	५	सू.	१६	५२	३०
१०	वि.	१०	२	६	१०	२	६	१०	२	६	१०	२	६	ह.	१८	४५	०
११	ह.	११	३	७	११	३	७	११	३	७	११	३	७	वि.	२०	३७	३०
१२	सू.	१२	४	८	१२	४	८	१२	४	८	१२	४	८	ब्र.	२२	३०	०
१३	ब्र.	१	५	९	१	५	९	१	५	९	१	५	९	सू.	२४	२२	३०
१४	वि.	२	६	१०	२	६	१०	२	६	१०	२	६	१०	ह.	२६	१५	०
१५	ह.	३	७	११	३	७	११	३	७	११	३	७	११	वि.	२८	७	३०
१६	सू.	४	८	१२	४	८	१२	४	८	१२	४	८	१२	ब्र.	३०	०	०

१०. विशांशः -

विंशति भागात्मको राशेः विंशांशः कथ्यते। विंशांश चक्रः उपासनाय विज्ञाय आवश्यकता अस्ति। अस्य गणना - चर-स्थिर-द्विस्वभाव राशेः क्रमशः मेष-धन-सिंह राशितः भवति।

अथ विंशतिभागानामधिपा ब्रह्मणोदिताः।
क्रियाचरे स्थिरे चापान् मृ,न्द्राद् द्विस्वभावके।।
काली गौरी जया लक्ष्मी विजया विमला सती।
तारा ज्वालामुखी श्वेता ललिता बगलामुखी।।
प्रत्यङ्गिरा शची रौद्री भवानी वरुदा जया।
त्रिपुरा सुमुखी चेति विषमे परिचिन्तयेत्।।

समराशौ दया मेधा छिन्नशीर्षा पिशाचिनी।
धूमावती च मातङ्गी बाला भद्रा रुणा..नला।।
पि ङ्गला छच्छुका घोरा वाराही वैष्णवी सिता।
भुवनेशी भैरवी च म ङ्गला ह्यपरातिजता।।वृ.पा.।।

११. चतुर्विंशांशः -

राशेः चतुर्विंशति भागः चतुर्विंशांश कथ्यते। अस्मिन् चक्रद्वारा सम्यक् विद्या ज्ञान प्राप्तं भवति। अस्य गणना समराशेः कर्कराशितः विषम राशेः सिंहात् गणना करणीया। चतुर्विंशांशस्याधिपति ज्ञानार्थ मया चक्रं प्रदत्तः -

सिद्धांशकानामधिपाः सिंहादोजभगे ग्रहे।
कर्काद्युग्मभगे खेटे स्कन्दः पर्शुधरो..नलः।।

विश्वकर्मा भगो मित्रो मया..न्तकवृषध्वजाः।
गोविन्दो मदनो भीमः सिंहादौ विषमे क्रमात्।।
कर्कादौ समभे भीमाद् विलोमेन विचिन्तयेत्।।व.पा.हो.।।

विशांशः

सं.	वि. स्वा.	में.	वृ.	मि	क	सिं	क.	तु.	वृ.	ध.	म.	कु.	मी.	स. स्वा.	अंश
१	काली	१	९	५	१	९	५	१	९	५	१	९	५	दया	१।३०
२	गौरी	२	१०	६	२	१०	६	२	१०	६	२	१०	६	मेधा	३।०
३	जया	३	११	७	३	११	७	३	११	७	३	११	७	छिन्नशीर्षा	४।३०
४	लक्ष्मी	४	१२	८	४	१२	८	४	१२	८	४	१२	८	पिशाची	६।०
५	विजया	५	१	९	५	१	९	५	१	९	५	१	९	धूमावती	७।३०
६	विमला	६	२	१०	६	२	१०	६	२	१०	६	२	१०	मातङ्गी	९।०
७	सती	७	३	११	७	३	११	७	३	११	७	३	११	बाला	१०।३०
८	तारा	८	४	१२	८	४	१२	८	४	१२	८	४	१२	भद्रा	१२।०
९	ज्वालामुखी	९	५	१	९	५	१	९	५	१	९	५	१	अरुणा	१३।३०
१०	श्वेता	१०	६	२	१०	६	२	१०	६	२	१०	६	२	अनला	१५।०
११	ललिता	११	७	३	११	७	३	११	७	३	११	७	३	पिङ्गला	१६।३०
१२	बगला	१२	८	४	१२	८	४	१२	८	४	१२	८	४	छुच्छुका	१८।०
१३	प्रत्याङ्गिरा	१	९	५	१	९	५	१	९	५	१	९	५	घोरा	१९।३०
१४	शची	२	१०	६	२	१०	६	२	१०	६	२	१०	६	वाराही	२१।०
१५	रौद्री	३	११	७	३	११	७	३	११	७	३	११	७	वैष्णवी	२२।३०
१६	भवानी	४	१२	८	४	१२	८	४	१२	८	४	१२	८	सिता	२४।०
१७	वरदा	५	१	९	५	१	९	५	१	९	५	१	९	भुवनेशी	२५।३०
१८	जया	६	२	१०	६	२	१०	६	२	१०	६	२	१०	भैरवी	२७।०
१९	त्रिपुरा	७	३	११	७	३	११	७	३	११	७	३	११	मंगला	२८।३०
२०	सुमुखी	८	४	१२	८	४	१२	८	४	१२	८	४	१२	अपराजिता	३०।०

HANSA MEHTA LIBRARY
University of

चतर्विंशांशः

सं.	वि. स्वा.	१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	समस्वाः	अंश
१	स्कंदः	५	४	५	४	५	४	५	४	५	४	५	४	भीमः	१।१५
२	पशुर्धरः	६	५	६	५	६	५	६	५	६	५	६	५	मदनः	३।३०
३	अनलः	७	६	७	६	७	६	७	६	७	६	७	६	गोविंदः	३।४५
४	विश्वकः	८	७	८	७	८	७	८	७	८	७	८	७	वृषध्वजः	५।०
५	भगः	९	८	९	८	९	८	९	८	९	८	९	८	अंतकः	६।१५
६	मित्रः	१०	९	१०	९	१०	९	१०	९	१०	९	१०	९	मयः	७।३०
७	मयः	११	१०	११	१०	११	१०	११	१०	११	१०	११	१०	मित्रः	८।४५
८	अंकतः	१२	११	१२	११	१२	११	१२	११	१२	११	१२	११	भगः	१०।०
९	वृषध्वजः	१	१२	१	१२	१	१२	१	१२	१	१२	१	१२	विश्वकः	११।१५
१०	गोविंदः	२	१	२	१	२	१	२	१	२	१	२	१	अनलः	१२।३०
११	मदनः	३	२	३	२	३	२	३	२	३	२	३	२	पर्शुधरः	१३।८५
१२	भीमः	४	३	४	३	४	३	४	३	४	३	४	३	स्कन्दः	१५।०
१३	स्कनदः	५	४	५	४	५	४	५	४	५	४	५	४	भीमः	१६।१५
१४	पर्शुधरः	६	५	६	५	६	५	६	५	६	५	६	५	मदनः	१६।३०
१५	अनलः	७	६	७	६	७	६	७	६	७	६	७	६	गोविंदः	१८।८४
१६	विश्वकः	८	७	८	७	८	७	८	७	८	७	८	७	वृषध्वजः	२०।०
१७	भगः	९	८	९	९	८	९	८	९	८	९	८	९	अंतकः	२१।१५
१८	मित्रः	१०	९	१०	९	१०	९	१०	९	१०	९	१०	९	मयः	२२।३०
१९	मयः	११	१०	११	१०	११	१०	११	१०	११	१०	११	१०	मित्रः	२३।४५
२०	अंतकः	१२	११	१२	११	१२	११	१२	११	१२	११	१२	११	भगः	२५।०
२१	वृषध्वजः	१	१२	१	१२	१	१२	१	१२	१	१२	१	१२	विश्वकः	२६।१५
२२	गोविन्दः	२	१	२	१	२	१	२	१	२	१	२	१	अनलः	२७।३०
२३	मदनः	३	२	३	२	३	२	३	२	३	२	३	२	पर्शुधरः	२८।४५
२४	भीमः	४	३	४	३	४	३	४	३	४	३	४	३	स्कंदः	३०।०

१२. सप्तविंशांशः (भांशः) -

सप्तविंशति भागात्मको राशेः सप्तविंशांश कथ्यते। सप्तविंशांश चक्रद्वारा बलाबलम् ज्ञानं प्राप्तं भवति। अस्यगणना मेषादि राशिणां क्रमशः मेष-कर्क-तुला-मकर राशिः करणीया। नक्षत्राधिपः एव क्रमशः सप्तविंशांशस्याधिपः वर्तते।

भांशेशाः क्रमशो दस्रयमवह्निपितामहाः।
चन्द्रेशादितिजीवाहि पितरो..थ भगस्तथा।।

अर्यमार्कत्वष्टृमरुच्छक्राग्निमित्रवासवाः।
निऋत्युदकविश्वे..जगोविन्दा वसवो..म्बुपः।।
ततो..जपादहिर्बुध्न्यः पूषा चैव प्रकीर्त्तिताः।
नक्षत्रेशास्तु भांशेशा अजादिचरराशितः।।वृ.पा.हो.।।

त्रिंशांशः -

चत्वारिंशद्विभागानामधिपा विपमे क्रियात्।
विष्णुश्चन्द्रोमरीचिश्च त्वष्टा धाता शिवो रविः।।
यमो यक्षेशगन्धर्वौ कालो वरुण एव च।
समभे युलो ज्ञेयाः स्वस्वाधिपसमन्विताः।।वृ.पा.हो.।।

१४. खवेदांशः -

चत्वारिंशत् भागात्मको रोशेः खवेदांशः कथ्यते। खवेदांश ज्ञानात् एव सम्यक् रूपेण शुभाशुभ ज्ञानं सम्भवति। अस्यगणना समराशेः तुलातः, विषमे मेषात् गणना भवति। अस्याधिपाः ज्ञानार्थे चक्रं मया अग्रपृष्ठेनिर्दिष्टम्।

१५. अक्षवेदांशः -

अखिलज्ञानार्थे अक्षवेदांशस्य आवश्यकता..स्ति। पञ्चचत्वारिंशत् भागात्मको राशेः अक्षवेदांशः कथ्यते। अक्षवेदांश ज्ञानार्थे चर-स्थिर-द्विस्वभाव राशिषु क्रमशः मेषः सिंह धनु राशितः गणना करणीयम्।

चर राशिषु - ब्रह्मा, शिव, विष्णु

स्थिर राशिषु - शिव, विष्णु, ब्रह्मा

द्विस्वभाव राशिषु - विष्णु, ब्रह्मा, शिव क्रमशः पञ्चदशावृत्ति अधिपः वर्तते।

भांशचक्रम्

सं.	स्वामिनः	मे.	वृ.	मि.	क.	सिं.	क.	तु.	वृ.	ध.	म.	कु.	मी.	अंशादि
१	अश्विनी कु.	१	४	७	१०	१	४	७	१०	१	४	७	१०	१ ६ ४०
२	यमः	२	५	८	११	२	५	८	११	२	५	८	११	२ १३ २०
३	वह्निः	३	६	९	१२	३	६	९	१२	३	६	९	१२	३ २० ०
४	ब्रह्मा	४	७	१०	१	४	७	१०	१	४	७	१०	१	४ २६ ४०
५	चन्द्रमा	५	८	११	२	५	८	११	२	५	८	११	२	५ ३३ २०
६	ईशः	६	९	१२	३	६	९	१२	३	६	९	१२	३	६ ४० ०
७	अदितिः	७	१०	१	४	७	१०	१	४	७	१०	१	४	७ ४६ ४०
८	जीवः	८	११	२	५	८	११	२	५	८	११	२	५	८ ५३ २०
९	अहिः	९	१२	३	६	९	१२	३	६	९	१२	३	६	१० ० ०
१०	पितरः	१०	१	४	७	१०	१	४	७	१०	१	४	७	११ ६ ४०
११	भगः	११	२	५	८	११	२	५	८	११	२	५	८	१२ १३ २०
१२	अर्यमा	१२	३	६	९	१२	३	६	९	१२	३	६	९	१३ २० ०
१३	सूर्यः	१	४	७	१०	१	४	७	१०	१	४	७	१०	१४ २६ ४०
१४	त्वष्टा	२	५	८	११	२	५	८	११	२	५	८	११	१५ ३३ २०
१५	मरुतः	३	६	९	१२	३	६	९	१२	३	६	९	१२	१६ ४० ०
१६	शक्राग्निः	४	७	१०	१	४	७	१०	१	४	७	१०	१	१७ ४६ ०
१७	मित्रः	५	८	११	२	५	८	११	२	५	८	११	२	१८ ५३ २०
१८	वासवः	६	९	१२	३	६	९	१२	३	६	९	१२	३	२० ० ०
१९	राक्षसः	७	१०	१	४	७	१०	१	४	७	१०	१	४	२१ ६ ४०
२०	वरुणः	८	११	२	५	८	११	२	५	८	११	२	५	२२ १३ २०
२१	विश्वेदेवः	९	१२	३	६	९	१२	३	६	९	१२	३	६	२३ २० ०
२२	गोविन्दः	१०	१	४	७	१०	१	४	७	१०	१	४	७	२४ २६ ४०
२३	वसुः	११	२	५	८	११	२	५	८	११	२	५	८	२५ ३३ २०
२४	वरुणः	१२	३	६	९	१२	३	६	९	१२	३	६	९	२६ ४० ०
२५	अजपात्	१	४	७	१०	१	४	७	१०	१	४	७	१०	२७ ४६ ४०
२६	अहिर्बुध्न्य	२	५	८	११	२	५	८	११	२	५	८	११	२८ ५३ २०
२७		३	६	९	१२	३	६	९	१२	३	६	९	१२	३० ० ०

खवेदांशचक्रम्

सं.	स्वामिनः	मे.	वृ.	मि.	क.	सिं.	क.	तु.	वृ.	ध.	म.	कु.	मी.	अं.	क.
१	विष्णुः	१	७	१	७	१	७	१	७	१	७	१	७	०	४५
२	चन्द्रः	२	८	२	८	२	८	२	८	२	८	२	८	१	३०
३	मरीचिः	३	९	३	९	३	९	३	९	३	९	३	९	२	१५
४	त्वष्टा	४	१०	४	१०	४	१०	४	१०	४	१०	४	१०	३	०
५	धाता	५	११	५	११	५	११	५	११	५	११	५	११	३	४५
६	शिवः	६	१२	६	१२	६	१२	६	१२	६	१२	६	१२	४	३०
७	रविः	७	१	७	१	७	१	७	१	७	१	७	१	५	१५
८	यमः	८	२	८	२	८	२	८	२	८	२	८	२	६	०
९	यक्षेशः	९	३	९	३	९	३	९	३	९	३	९	३	६	४५
१०	गन्धर्वः	१०	४	१०	४	१०	४	१०	४	१०	४	१०	४	७	३०
११	कालः	११	५	११	५	११	५	११	५	११	५	११	५	८	१५
१२	वरुणः	१२	६	१२	६	१२	६	१२	६	१२	६	१२	६	९	०
१३	विष्णुः	१	७	१	७	१	७	१	७	१	७	१	७	९	४५
१४	चन्द्रः	२	८	२	८	२	८	२	८	२	८	२	८	१०	३०
१५	मरीचिः	३	९	३	९	३	९	३	९	३	९	३	९	११	१५
१६	त्वष्टा	४	१०	४	१०	४	१०	४	१०	४	१०	४	१०	१२	०
१७	धाता	५	११	५	११	५	११	५	११	५	११	५	११	१२	४५
१८	शिवः	६	१२	६	१२	६	१२	६	१२	६	१२	६	१२	१३	३०
१९	रविः	७	१	७	१	७	१	७	१	७	१	७	१	१४	१५
२०	यमः	८	२	८	२	८	२	८	२	८	२	८	२	१५	०
२१	यक्षेशः	९	३	९	३	९	३	९	३	९	३	९	३	१५	४५
२२	गन्धर्वः	१०	४	१०	४	१०	४	१०	४	१०	४	१०	४	१६	३०
२३	कालः	११	५	११	५	११	५	११	५	११	५	११	५	१७	१५
२४	वरुणः	१२	६	१२	६	१२	६	१२	६	१२	६	१२	६	१८	०
२५	विष्णुः	१	७	१	७	१	७	१	७	१	७	१	७	१८	४५
२६	चन्द्रः	२	८	२	८	२	८	२	८	२	८	२	८	१९	३०
२७	मरीचिः	३	९	३	९	३	९	३	९	३	९	३	९	२०	१५
२८	त्वष्टा	४	१०	४	१०	४	१०	४	१०	४	१०	४	१०	२१	०
२९	धाता	५	११	५	११	५	११	५	११	५	११	५	११	२१	४५
३०	शिवः	६	१२	६	१२	६	१२	६	१२	६	१२	६	१२	२२	३०
३१	रविः	७	१	७	१	७	१	७	१	७	१	७	१	२३	१५
३२	यमः	८	२	८	२	८	२	८	२	८	२	८	२	२४	०
३३	यक्षेशः	९	३	९	३	९	३	९	३	९	३	९	३	२४	४५
३४	गन्धर्वः	१०	४	१०	४	१०	४	१०	४	१०	४	१०	४	२५	३०
३५	कालः	११	५	११	५	११	५	११	५	११	५	११	५	२६	१५

३६	वरुणः	१२	६	१२	६	१२	६	१२	६	१२	६	१२	६	२७	०
३७	विष्णुः	१	७	१	७	१	७	१	७	१	७	१	७	२७	४५
३८	चन्द्रः	२	८	२	८	२	८	२	८	२	८	२	८	२८	३०
३९	मरीचिः	३	९	३	९	३	९	३	९	३	९	३	९	२९	१५
४०	त्वष्टा	४	१०	४	१०	४	१०	४	१०	४	१०	४	१०	३०	०

२. षडवर्ग वैशिष्ट्यम्

षड्वर्ग इत्यत्र शब्द द्वयं वर्तते। एक शब्दः षष् संख्या वाचिवर्तते। द्वितीय शब्दः वर्गः। यथार्थः समूहः अत्र शब्दद्वयस्य पृथक् रूपेण अर्थः लिख्यते-

षष् -

अयं शब्दः संख्याविशेषणवाचि वस्तुतः अस्यनिष्पित्तिः सोधातोः क्विप् प्रत्ययेन प्रसोदरादित्वात् शब्दस्य निष्पत्तिः यस्यार्थः षट् संख्या। वर्गशब्देन सह पुज्यते यदा तदा षड् वस्तुनां समूहः उतवा षड्वस्तुनां समष्टिः इति।

वर्गः -

वृज् गतौ धातोः धञ् प्रत्ययात् वर्ग शब्दस्य निष्पत्तिः भवति। यस्यार्थः श्रेणिः, प्रभागः, समूहः, दलम्, समाजः, जातिः, संग्रहश्च इति। अत्र ज्यौतिषसम्बन्धि षड्वस्तूनां संग्रहः, समूहः तदेव षड्वर्गरूपेण स्वीक्रियते। अनेन कारणेन षड्वर्गस्यार्थः अत्र ज्योतिषस्य लग्नम्, होरा द्रेष्काण, नवमांशः, द्वादशांशः, त्रिशांशः इत्यादिनां ज्योतिषोक्त वस्तूनां समूहरूपेण षड्वग४त्वेन कथ्यते। षण्णाम् वग४: इति षाष्टितत्तपुरुष समासेन षडवर्गः सिद्धयति।

षड्वर्गसाधने ज्योतिषशास्त्रे गणितभागस्य प्रयोगः भवति। बहुत्र सहजसंक्याज्ञानोपयोगः सप्तमांशः कुत्रचित्र समाधृतः। यवनाचार्यैः एतद्विषये विज्ञापितमिति।

१. षड्वर्ग वैशिषट्यम् -

ज्योतिषशास्त्रे एतद् वर्ग विना फलादेशः कर्तुं न पार्यते। अस्य वैशिष्ट्यम् इदमेव वर्तते। यज्ञातकस्य जन्मतः मृत्युपर्यन्त विचारः अस्मादेव भवति अत्रहे पृथक्-पृथक् रूपेण लिखामि।

लग्नम् -

लग् धातोः क्तः प्रत्ययात् लग्नशब्दस्य निष्पत्तिः भवति। विशेषण रूपेण प्रयुक्तो भवति। एकः अर्थः भवति संयुक्तः द्वितीयोअर्थः भवति समबद्धः, तृतीयः युक्तः चतुर्थः सम्मिलितः इत्यादयः।

लग्नः इत्यस्य अर्थ भवः मनोद्मत्तहस्तिः।

लग्नम् अस्यार्थः सम्पर्कः विन्दुः वृत्तम् ग्रहपथः लग्नमण्डलम् इत्यस्यार्थः राशिचक्रम्।

फलितज्योतिषे लग्नस्य अतीवआवश्यकता वर्तते। लग्नचक्रानुसारेण एव जातकस्य भूतभविष्य वर्तमानादिनफलकथनं भवति। लग्नचक्रजातकस्य जन्मकालिक समयस्य ग्रहादिनां अवस्था एव वर्तते। लग्नचक्रं फलादेशस्य मूलस्तम्भः वर्तते। लग्न चक्रंविना पूर्णफलादेशः कर्तुं न पार्यते। अतः फलितज्योतिषे लग्नस्य अतीव आवश्यकता वर्तते। एक अहोरात्रे द्वादशलग्नं भवति। प्रायेण पञ्चघट्यात्मकम् लग्नं भवति।

होरा - वस्तुतः होराशब्दस्य निष्पत्तिः हुल् हिसावरणयोः धातोः निष्पत्तिः भवति। ज्योतिष शास्त्रे। अहोरात्र शब्देना..पि अस्य निष्पत्तिः स्वीक्रियते। होरा शब्दस्य अन्यार्थे..पि प्रयोगः क्रियते। यथा ाहोः होरा, सूर्यस्य होरा। अत्र होरा शब्दस्य त्कालवाचि अस्ति। सिद्धान्तेन ज्योतिषे होरा शब्दस्य अर्थः प्रयोगश्च एवं क्रियते -

राश्यार्धं होरा उच्यते। अर्थात् एकराशैः द्वयम् हारा भवति। पञ्चदशअंशात्मको होरा भवति। होरा ज्ञानार्थैः समविषमराशिमध्ये पञ्चदशअंशपर्यन्तं तथा च तद्यर्धं अस्ति चेत् इत्यस्य ज्ञानं आवश्यकं इति। यथा- विषम राश्यां प्रथम् पञ्चदश अंशपर्यन्त सूर्यस्य होरा तथा च द्वितीय तस्योपरि चन्द्रस्य होरा भवति समराशिषु प्रथमचन्द्रस्य होरा तथा च द्वितीय सूर्यस्य होरा वर्तते।

फलितज्योतिषे होराचक्र द्वारा सम्पदादिविचारं भवति। जातकस्य सम्यक्रूपेण सम्पदा ज्ञानार्थे होरा चक्रस्य अत्यावश्यकता..स्ति।

उक्तम् पाराशरेण -

तत्क्षेत्रं तस्य खेटस्य राशे ?र्गे यस्य नायकः।
सूर्येन्द्वोर्विषमे राशौ समे तद् विपरीकम्।।
पितरश्चन्द्रहोरेशा देवा सूर्यस्य कीत्तिताः।
राशेरर्द्धं भवेद्धोरास्ताश्चतुर्विंशतिः स्मृता।।
मेषादि तासां होराणां परिवृत्तिद्वयं भवेत्।

स्पष्टार्थ होराचक्रम् -

स्वा.	राशि	मे.	वृ.	मि.	क.	सिं.	क .	तु.	वृ.	ध.	म.	कु.	मी.
देवताः	१५	सू.	चं.	सू.	चं.	सू.	चं.	सू.	चं.	सू.	चं.	सू.	चं.
पितरः	३०	चं.	सू.	चं.	सू.	चं.	सू.	चं.	सू.	चं.	सू.	चं.	सू.

द्रेष्काणः -

राशिस्त्रिभागः द्रेष्काणः। स च द्रष्काणः षट्त्रिंशदीतिः। राशेः त्रयभागः द्रेष्काम कथ्यते। स्पष्टार्थः एकस्मिन् राशै भागत्रयम् क्रियते तदा तश अंशानां द्रेष्काणमेव प्राप्यते। एवमेव प्रकारेण प्रतिराशिनां त्रयः त्रयः एव द्रेष्काण प्राप्तं भवति। एवमाहत्य षत्रिंशत् भवन्ति। यस्यराशिः द्रेष्काणं ज्ञातुमिच्छति तदा प्रथम द्रेष्काणः तस्मिन्नेव राश्यां भवति। द्वितीय द्रेष्काण राश्यात् पञ्चमराश्यां जायते। तथा च तृतीय द्रेष्काणः राश्यात् नवमराश्यां ज्ञेयम्।

जातकस्य सम्यक्रूपेण भ्रातृसौख्यादि ज्ञानार्थे द्रेष्काणस्य अतीव आवश्यकता अस्ति। लग्नचक्रस्य तृतीय-एकादश स्थानात् अनुज अग्रजादि समान्य ज्ञानं प्राप्तं भवति सम्यक् रूपेण भ्रातृसौख्यादि ज्ञानार्थे द्रेष्काण विना फलादेश कर्तुं न प्राप्यते। समस्त द्रेष्काणानां स्वामिसहितं अत्र चक्रे निर्दिष्टम् -

द्रष्काण -

राशित्रिभागा द्रेष्काणास्ते च षट्त्रिंशदीरिताः।
परिवृत्तित्रयं तेषां मेषादेः क्रमशो भवेत्।।
स्वपञ्चनवमानां च राशीनां क्रमशश्च ते।
नारदा..गस्तिदुर्वासा द्रेष्काणेशाश्चरादिषु।।वृ.पा.हो.।।

द्रेष्काणचक्रम् -

स्वा.	राशि	मे.	वृ.	मि.	क.	सिं.	क .	तु.	वृ.	ध.	म.	कु.	मी.
	अंश	१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२
नारद	१०	मं.	शु.	बु.	चं.	सू.	बु.	शु.	मं.	गु.	श.	श.	गु.
		५	६	७	८	९	१०	११	१२	१	२	३	४
अगस्ति	२०	सू.	बु.	शु.	मं.	गु.	श.	श.	गु.	मं.	शु.	बु.	चं.
		९	१०	११	१२	१	२	३	४	५	६	७	८
दुर्वासा	३०	गु.	श.	श.	गु.	मं.	शु.	बु.	चं.	सू.	बु.	शु.	मं.

नवमांशः -

राशेः नवभागः नवमांशः कथ्यते। एकनवमांशे ३ अंश २० कला भवति।

नवमांशचक्र ज्ञानार्थे -

मेष- सिंह. धनु राशिनां प्रथम नवमांशः मेषात् प्रारम्भं भवति।
वृष-कन्या-मकर राशिनां प्रथम नवमांशः मकरात् प्रारभ्यते।
मिथुन-तुला-कुम्भ राशिनां प्रथम नवमांशः तुलादेव गणना भवति।
कर्क-वृश्चिक-मीन-राशिनां प्रथम नवमांशः कर्कात् प्रारभ्यते।

स्पष्टार्थ नवमांशचक्रम् -

नाम	मे.	वृ.	मि.	क.	सिं.	क.	तु.	वृ.	ध.	म.	कु.	मी.	नवमांश
देव	मं.	श.	शु.	चं.	मं.	श.	शु.	चं.	मं.	श.	शु.	चं.	
	१	१०	७	४	१	१०	७	४	१	१०	७	४	३।२०
नर	शु.	श.	मं.	सू.	शु.	श.	मं.	सू.	शु.	श.	मं.	सू.	
	२	११	८	५	२	११	८	५	२	११	८	५	६।४०
राक्षस	बु.	गु.	गु.	बु.	बु.	गु.	गु.	बु.	बु.	गु.	गु.	बु.	
	३	१२	९	६	३	१२	९	६	३	१२	९	६	१०।०
देव	चं.	मं.	श.	शु.	चं.	मं.	श.	शु.	चं.	मं.	श.	शु.	
	४	१	१०	७	४	१	१०	७	४	१	१०	७	१३।२०
नर	सू.	शु.	श.	मं.	सू.	शु.	श.	मं.	सू.	शु.	श.	म.	
	५	२	११	८	५	२	११	८	५	२	११	८	१६।४०
राक्षस	बु.	बु.	गु.	गु.	बु.	बु.	गु.	गु.	बु.	बु.	गु.	गु.	
	६	३	१२	९	६	३	१२	९	६	३	१२	९	२०।०
देव	शु.	चं.	मं.	श.	शु.	चं.	मं.	श.	शु.	चं.	मं.	श.	
	७	४	१	१०	७	४	१	१०	७	४	१	१०	२३।२०
नर	मं.	सू.	शु.	श.	मं.	सू.	शु.	श.	मं.	सू.	शु.	श.	
	८	५	२	११	८	५	२	११	८	५	२	११	२६।४०
राक्षस	गु.	बु.	बु.	गु.	गु.	बु.	बु.	गु.	गु.	बु.	बु.	गु.	
	९	६	३	१२	९	६	३	१२	९	६	३	१२	३०।०

मुख्यतः लग्नचक्रस्य सप्तमभावात् कलत्र ज्ञानं भवति। यदि सम्यक् रूपेण कलत्रसौख्य ज्ञानार्थे नवमांशस्य आवश्यकता वर्तते। नवमांश चक्र विना सम्यक् कलत्र ज्ञानं न सम्भवति। अतएव नवमांश चक्राः अत्योपयोगी वर्तते।

नवांश -

नवांशेशाश्चरे तस्मात् स्थिरे तन्नवमादितः।।
उभये तत्पञ्चमादे-रिति चिन्त्यं विचश्रणैः।
देवा नृराक्षसाश्चैव चरादिषु गृहेषु च।।

अश्विनौ, यमः, सर्पाश्च भवेयुः।

द्वादशांश

द्वादशांशचक्रात् एव सम्यक्रूपेण पितृसौख्यं सम्भवति। अतएव जातकस्य पितृसौख्यादि फलकथने द्वादशांशस्य ज्ञानं विना सम्यक् फलादेशः कर्तु न पार्यते।

द्वादशांशस्य गणनां तत्तत्क्षेत्राद् विनिर्दिशेत्।
तेषामधीशाः क्रमशो गणेशाश्वियमाहयः।।

स्पष्टार्थ द्वादशांशचक्रम् -

नाम	अंश	मे.	वृ.	मि.	क.	सिं.	क.	तु.	वृ.	ध.	म.	कु.	मी.
गणेश	२।३०	मं. १	शु. २	बु. ३	चं. ४	सू. ५	बु. ६	शु. ७	मं. ८	गु. ९	श. १०	श. ११	गु. १२
अश्विनी कुमार	५।०	शु. २	बु. ३	चं. ४	सू. ५	बु. ६	शु. ७	मं. ८	गु. ९	श. १०	श. ११	गु. १२	मं. १
यम	७।३०	बु. ३	चं. ४	सू. ५	बु. ६	शु. ७	मं. ८	गु. ९	श. १०	श. ११	गु. १२	मं. १	शु. २
सर्प	१०।०	चं. ४	सू. ५	बु. ६	शु. ७	मं. ८	गु. ९	श. १०	श. ११	गु. १२	मं. १	शु. २	बु. ३
गणेश	१२।३०	सू. ५	बु. ६	शु. ७	मं. ८	गु. ९	श. १०	श. ११	गु. १२	मं. १	शु. २	बु. ३	चं. ४
अश्विनी कुमार	१५।०	बु. ६	शु. ७	मं. ८	गु. ९	श. १०	श. ११	गु. १२	मं. १	शु. २	बु. ३	चं. ४	सू. ५
यम	१७।३०	बु. ७	मं. ८	गु. ९	श. १०	श. ११	गु. १२	मं. १	शु. २	बु. ३	चं. ४	सू. ५	बु. ६
सर्प	२०।०	मं. ८	गु. ९	श. १०	श. ११	गु. १२	मं. १	शु. २	बु. ३	चं. ४	सू. ५	बु. ६	शु. ७
गणेश	२२।३०	गु. ९	श. १०	श. ११	गु. १२	मं. १	शु. २	बु. ३	चं. ४	सू. ५	बु. ६	श. ७	मं. ८
अश्विनी कुमार	२५।०	श. १०	श. ११	गु. १२	मं. १	शु. २	बु. ३	चं. ४	सू. ५	बु. ६	श. ७	मं. ८	गु. ९
यम	२७।३०	श. ११	गु. १२	मं. १	शु. २	बु. ३	चं. ४	सू. ५	बु. ६	मु. ७	मं. ८	गु. ९	श. १०
सर्प	३०।०	गु. १२	मं. १	शु. २	बु. ३	चं. ४	सू. ५	बु. ६	शु. ७	मं. ८	गु. ९	श. १०	श. ११

त्रिशांशः -

त्रिशांशेशाश्च षिमं कुजार्कीज्यज्ञभार्गवाः।
पञ्चपञ्चाष्टसप्ताश्रभागा व्यत्ययतः समे।।
वह्निः समीरशक्र२ च धनदो जलदस्तथा।
विषमेषु क्रमाज्ज्ञेयाः समराशौ विपर्ययात्।।

राशः त्रिंशोभागः त्रिंशांशः कथ्यते। अर्थात् प्रत्येकभागः एक अंशात्मको भवेत्।

विषमराश्यां प्रथम पञ्च अंशपर्यन्तम् भौमस्य १० अंश पर्यन्तम् नेः १८ अंशपर्यन्तम् गुरोः २५ अंशपर्यन्तम् सौम्यस्य त्रिंशत् अंश पर्यन्तम् शुक्रस्य त्रिंशां- वर्तते।

समराशिषु त्रिंशांशः तत् विपरीतम् भवेत्।

स्पष्टार्थ विषमत्रिंशांशचक्र -

स्वामिनः	अंशाः	मेषः	मिथुनः	सिंहः	तुला	धनु	कुम्भः
वह्निः	५ ०	मं.	मं.	मं.	मं.	मं.	मं.
वायुः	१० ०	श.	श.	श.	श.	श.	श.
शक्रः	१८ ०	गु.	गु.	गु.	गु.	गु.	गु.
धनदः	२५ ०	बु.	बु.	बु.	बु.	बु.	बु.
जलदः	३०	शु.	शु.	शु.	शु.	शु.	शु.

सप्तमांशः -

सप्तांपास्त्वोजगृहे गणनीया निजेशतः।
युग्मराशौ तु विज्ञेयाः सप्तमर्क्षादिनायकात्।।
क्षारक्षीरौ च दध्याज्यौ तथेक्षुरससम्भवः।
मद्यशुद्धजनावोजे सममसमे शुद्धजलादिकाः।।

स्पष्टार्थ समत्रिंशांशचक्र -

स्वामिनः	अंशाः	वृषभः	कर्क	कन्या	वृश्चिक	मकरः	मीन
जलदः	५ ०	शु.	शु.	शु.	शु.	शु.	शु.
धनदः	१२ ०	बु.	बु.	बु.	बु.	बु.	बु.
शक्रः	२० ०	गु.	गु.	गु.	गु.	गु.	गु.
वायुः	२५ ०	श.	श.	श.	श.	श.	श.
वृद्धिः	३० ०	मं.	मं.	मं.	मं.	मं.	मं.

स्पष्टार्थ सप्तमांशचक्रम् -

नाम	अंश	में.	वृ.	मि.	क.	सिं.	क.	तु.	वृ.	ध.	म.	कु.	मी.
क्षार	४।१७	मं. १	मं. ८	बु. ३	श. १०	सू. ५	गु. १२	शु. ७	शु. २	गु. ९	चं. ४	श. ११	बु. ६
क्षीर	८।३४	शु. २	गु. ९	चं. ४	श. ११	बु. ६	मं. १	मं. ८	बु. ३	श. १०	सू. ५	गु. १२	शु. ७
दधि	१२।५१	बु. ३	श. १०	सू. ५	गु. १२	शु. ७	शु. २	गु. ९	चं. ४	श. ११	बु. ६	मं. ९	मं. ८
आज्य	१७।८	चं. ४	शु. ११	बु. ६	मं. १	मं. ८	बु. ३	श. १०	सू. ५	गु. १२	शु. ७	शु. २	गु. ९
इक्षुरस	२१।२५	सू. ५	गु. १२	श. ७	शु. २	गु. ९	चं. ४	श. ११	बु. ६	मं. १	मं. ८	बु. ३	श. १०
मद्य	२५।४२	बु. ६	मं. १	मं. ८	बु. ३	श. १०	सू. ५	गु. १२	शु. ७	शु. २	गु. ९	चं. ४	श. ११
शुद्धजल	३०।०	शु. ७	शु. २	गु. ९	चं. ४	श. ११	बु. ६	मं. १	मं. ८	बु. ३	श. १०	सू. ५	गु. १२

मेषादिद्वादशलग्नानां निरूपणम् -

ज्योतिषशास्त्रे राशि संख्या द्वादश वर्तते। एतेषां यानिनामानि सन्ति तन्नामैव लग्नमपि भवति। लग्नं नाम जन्मकालिक समयस्य ज्योतिषशास्त्रदृष्ट्या संशोधित इष्च प्राप्तिः। ततः प्रभृतिः द्वादशभावानां ग्रहस्थापनं युज्यते। यतोहि जातकस्य जन्मकालिकसमयाधारेणैव सर्वम् अतीतानागतवर्तमानस्य फलादेशः अनेनाधारेणैव भवति। अस्मात् कारणात् प्रतीयते यत् होरा शास्त्रे अस्य अनिवार्यत्वम् स्वीर्कियते। एकस्मिन् अहोरात्रे द्वादशराशिनां परिचलनं भवति। असयैव नाम लग्नं जायते किन्तु जन्मकालिक लग्नात् प्रथम् भाव सन्निविष्टे सति चन्द्रसन्धिः सूर्यसपष्टादिकं क्रियते। शेष ग्रहाणां संयोजनम् यथाक्रमं क्रियते। भावभेदे अयमेवं प्रथमो भावः यस्य अपरनाम जन्मङ्गचक्रमिति। अस्य लग्नस्य ज्ञानं एवं विध कर्तुं शक्यते।

लग्ननिस्तारण विधिः -

लग्नं आनयनार्थे अनेकानि सन्ति। इष्टघटी द्वारा लग्नानयनं, सूर्योदयादितः लग्नानयनं साम्पत्तिककालद्वारा लग्नानयनं इति प्राधान्नेन स्वीक्रियतम् विदद्वद्भिः।

अत्र प्रथमं ..साम्पत्तिककाल..(RAMC) लग्नानयन विधिः प्रस्तूयतेमया।

कल्पीयते यत् अद्य दिवसे ता.१२ मई २०१० अपराह्ने पञ्चवादने जातकस्य वटोदर नगरे जन्मः अभवत्।

अर्थात् सम्वत् २०६७ अधिक वैशाख कृष्ण त्रयोदशी बुधवारे (१२ मई २०१०) जन्मः। अतः -

जन्मसमयः - ५.०० सायं
१२.००
१७.०० (मानक समयः)
-३७.१२
१६.२२.४८ (स्थानिक समय)

स्था. जन्मसमयः १६.२२.४८ समयसंस्कार
समय संस्कारः ०२.४१ १६ घं. २.३७.७०४
साम्पत्तिककाल १५.१७.५१ २२ मि. ०३.६१४
३१.४१.१४० ४८ से. २.४०.१४४३
(.)०२. (-)१२० ०१
इष्ट सा.काल ३१.४३.२० २.४१
-२४
०७.४३.२०

वटोदरनगरस्य अक्षांशः २२..१८

इष्ट सा.का. ०७.४३.२०

अक्षांशः २२ तः ०७.४३.५८ २६३ .. ६.२४
०७.४३.२०
३८

लब्धी..६०
२६३
.. ३८...६० २२८०
२६३ २६३

.. ८..४०..९

अतः ६.२४
८.४०
६.२६.२० सायन लग्नम्
२४.००.२२ अक्षांशः
६.०२.१९ स्पष्ट लग्नम्